

GATCPAC 1928-1939. UNA NOVA ARQUITECTURA PER A UNA NOVA CIUTAT

19 de maig al 8 d'octubre de 2006

Organització:

Coproducció del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB). Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona i el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC).

Lloc:

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA (MHCB)
Conjunt Monumental de la Plaça del Rei
Casa Padellàs
Plaça del Rei, s/n

Horari de visita:

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h i de 16 a 20 h,
i de 10 a 20 h (a partir de l'1 de juny)
Diumenges i festius, de 10 a 15 h
Dilluns tancat

Entrada a l'exposició: 1,50 €

Comissariat:

Antonio Pizza
Josep Maria Rovira

Servei de premsa:

Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB)
Comunicació i premsa. Tel. 93 256 21 57
Judith Vives, jvives@mail.bcn.es. Lourdes Solana, lsolana@mail.bcn.es
Toni Contijoch, auxiliardeprensa@mail.bcn.es

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)
Departament de Comunicació. Tel: 93 306 78 45
Carme Polo, cpolo@coac.net. Laura Bayo, lbayo@coac.net

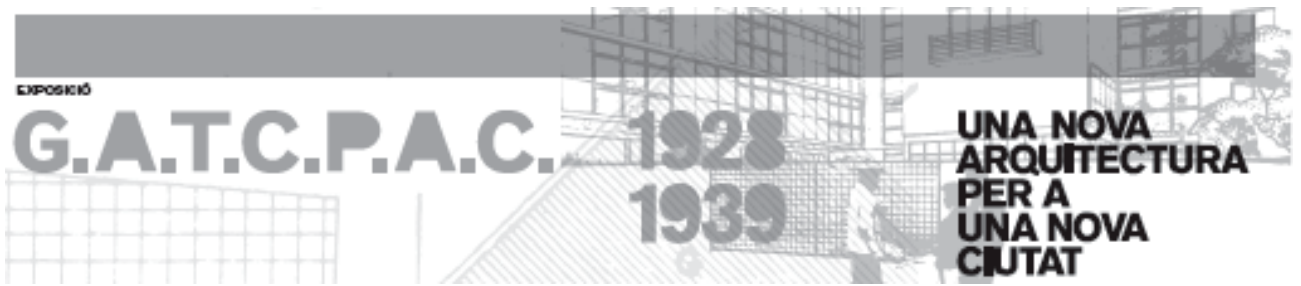
Col·laboren

Patrocinen

OBRES SOCIALS

- El Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) i el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) presenten l'exposició: *GATCPAC 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat.*
 - Aquesta exposició és una reflexió sobre l'activitat arquitectònica, cultural i creativa d'un grup d'arquitectes que, reunits sota el nom de Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans pel Progrés de l'Arquitectura Contemporània, iniciaren el procés de modernització de l'arquitectura a Catalunya.
 - La mostra s'inscriu dins la línia d'exposicions centrada en tots els aspectes urbans que contribuïren a la formació de la Barcelona actual; dins el programa d'exposicions temporals sobre la Barcelona moderna i contemporània que organitza el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) a les sales de la Casa Padellàs.
-

PRESENTACIÓ

El Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) i el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) presenten l'exposició «GATCPAC 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat», un retrat de les propostes de millora social i cultural realitzades pels arquitectes integrats en el Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans pel Progrés de l'Arquitectura Contemporània en uns anys en què l'arquitectura i l'urbanisme van protagonitzar un paper destacadíssim en el desenvolupament de la societat moderna. L'exposició se celebra amb motiu del 75è aniversari de la fundació del GATEPAC, matriu espanyola del grup, i s'inclou dins dels actes de celebració de la proclamació de la II República.

Fotografia fons: Arxiu Ramon Torres. Pla Macià, 1933. Diorama

«GATCPAC 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat» s'inscriu en la línia d'exposicions centrada en tots els aspectes urbans que contribuïren a la formació de la Barcelona actual; dins el programa d'exposicions temporals sobre la Barcelona moderna i contemporània que organitza el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) a les sales de la Casa Padellàs.

La mostra proposa una reflexió sobre l'activitat arquitectònica, cultural i creativa d'un grup d'arquitectes que, reunits sota el nom **Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans pel Progrés de l'Arquitectura Contemporània, GATCPAC**, inicien el procés de modernització de l'arquitectura a Catalunya. La Guerra Civil suposa, dramàticament, el punt i final de l'experiència avantguardista desenvolupada per aquest grup durant els anys trenta, a més de la supressió dels seus programes progressistes. En molts casos els membres del grup seran inhabilitats, obligats a exiliar-se o fins i tot moriran en els camps de batalla.

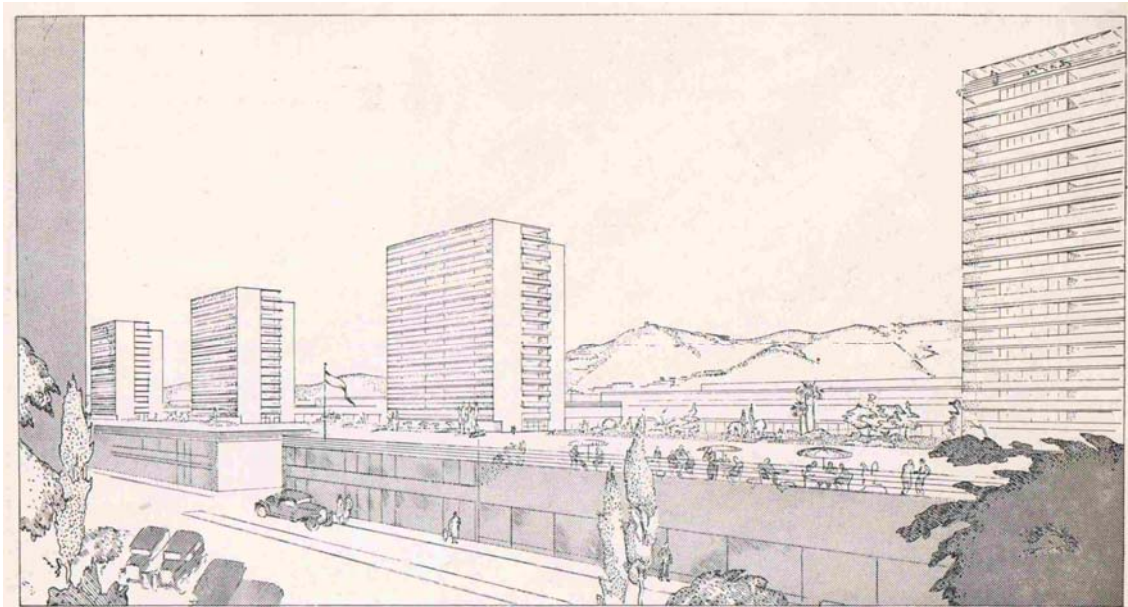
Els socis del GATCPAC (1931-1938)

Agustí, B. Alapont, P. A. Albert, L. Alés, A. Alzamora, C. Argilés, R. Armengou, P. Audet, J. Baca, J. Batlle, A. Bofia, E. Bonet, A. Bonet, S. Bosch, J. F. Canosa, M. Capdevila, J. Cardenal, C. Cartuna, M. Casas, B. Churruga, R. de Claret, J. Duran i Reynals, R. Fàbregas, F. Fernández, J. Ferrater, A. de Ferrés, J. M. Fisas, A. Gaos, A. Gay, F. González Esplugas, J. Gudiol, J. Illescas, S. Lassús, M. León, J. de Liesa de Sus, J. López, M. Manché, A. Marco, E. Martino, J. M. Masferrer, J. Mestres, A. Mestres i Fossas, J. Mitjans, F. Monravà, J. M. Munné, A. Nicolau, R. Olazábal, J. J. Oms, R. Padrós, R. Pellicer, J. Perales, F. Pérez, B. Pericot, J. Pi Calleja, J. Plans, S. Prats, J. Puig Gairalt, A. Puig Gairalt, R. Ribas Seva, R. Ricart, P. Riudor, L. Rodríguez Arias, G. Roig, R. Romaní, M. Sagarra, J. M. Sala Ramis, J. Sala, J. Sancho, G. Sert, J. L. Soler i March, A. Soteras, J. Subiño, M. Subirana, J. B. Tàrrega, M. A. Telleria, A. Torres Clavé, J. Turull, J. Tusquets, N. Urcola, M. Vicente, G. Villavecchia, J. Xirau, J.

ÀMBITS

GATCPAC 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat

Influenciats per les idees renovadores vingudes d'Europa, els membres del Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans pel Progrés de l'Arquitectura Contemporània (GATCPAC) són els responsables de l'impuls modernitzador que viuen a casa nostra l'arquitectura i l'urbanisme dels anys trenta. Companya de viatge de la II República, aquella generació de joves arquitectes —J. Ll. Sert, J. Torres Clavé, J. B. Subirana, S. Illescas...— planteja una «Barcelona futura» que ha d'assumir la seva capitalitat i el seu caràcter obrer i industrial. Les seves idees no pretenen ser utòpiques, però la volatilitat de la República, el desastre de la guerra i el posterior silenci sota vigilància deixen bona part del seu ideari i dels seus projectes en suspens, i el seu nom massa lluny de la memòria col·lectiva.

Fotografia fons: Revista *AC Actividad Contemporánea*. Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Projecte d'urbanització de la Diagonal, 1931

L'exposició s'organitza en quatre àmbits:

1. ESTUDIANTS INQUIETS **Aprenentatge i formació (1925-1930)**

Fam de modernitat

La Barcelona que viuen els membres del GATCPAC és una ciutat amb carències alarmants: la població es multiplica, en detriment de les condicions de vida de la classe obrera. D'altra banda, la burgesia assisteix amb expectació al naixement de la vida moderna: el cinema, l'avió i l'esport de masses. Els futurs membres del GATCPAC busquen respostes arquitectòniques i urbanístiques a aquest seguit de noves situacions.

Notícies de fora

Viatges iniciàtics

A la resta d'Europa ja existeix un nou programa destinat a adaptar l'arquitectura a les necessitats de la vida actual. Es tracta de l'«arquitectura internacional», «arquitectura moderna», «arquitectura racionalista» o «nova arquitectura», que arriba, inicialment, a través de revistes estrangeres, viatges iniciàtics i la visita de Le Corbusier a Madrid i Barcelona.

A la conquesta del públic

Primeres obres

Les primeres propostes d'aquests joves professionals posen l'èmfasi en el formigó, les finestres horitzontals, les superfícies llises i els colors neutres i, en general, en les construccions estandarditzades. Els primers encàrrecs arriben de la mà de les seves pròpies famílies o de les amistats més directes.

Fotografia fons: Arxiu Albert Illescas. Arquitecte S. Illescas, Casa Vilaró, 1929

Fotografia fons: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Arxiu fotogràfic. Arquitecte J. L. Sert, edifici de pisos al carrer Muntaner, 1929

Fundació del grup

Seguint la mateixa estratègia que la majoria de grups avantguardistes del moment, la nova generació d'arquitectes veu la necessitat de crear un grup, tenir un local i publicar una revista. Els arquitectes catalans es constitueixen com el Grupo Este del GATEPAC, fundat a Saragossa entre el 25 i el 26 d'octubre de 1930. La seva activitat és tan intensa que els seus integrants aviat es consoliden (desembre 1930) com una entitat amb personalitat pròpia, que sovint signarà els seus projectes amb les sigles GATCPAC.

2. ARQUITECTES PER LA REPÚBLICA

La construcció de la nova ciutat (1931-1936)

La concreció de l'ideari GATCPAC

La proclamació de la República i el canvi institucional correlatiu afavoreixen una nova relació entre política, ciutat i arquitectura. Els arquitectes moderns de Catalunya es troben totalment implicats en el moviment europeu, que proposa la refundació de les ciutats des dels paràmetres de la funcionalitat. Aquesta és, en síntesi, la idea que aniran a oferir als nous dirigents.

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC). GATCPAC, estudis per al Pla Macià, 1933

Els projectes per a la Barcelona futura

Poble d'estiueig a la costa

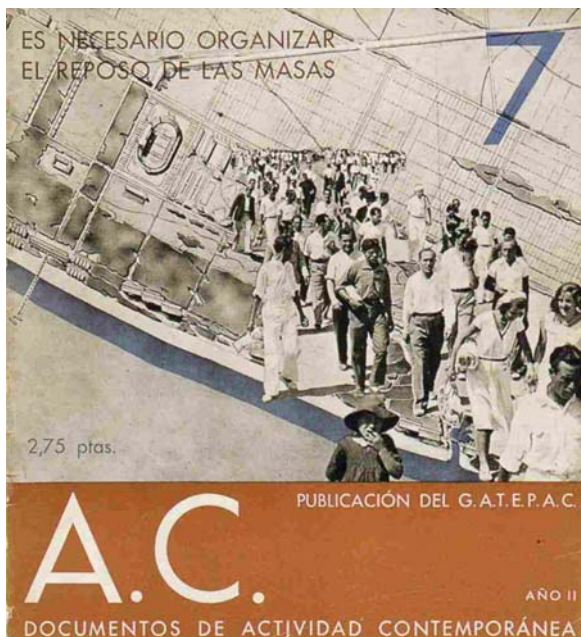
Pla Macià: la ciutat mai vista

La ciutat sota anàlisi

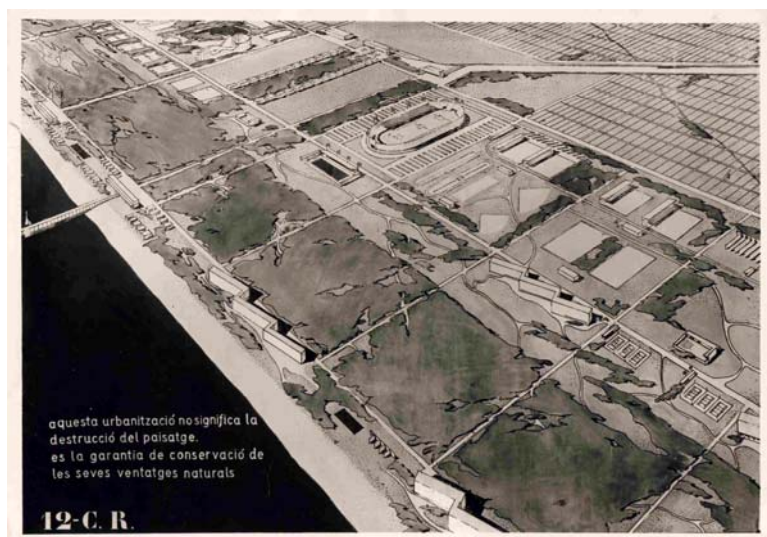
En el seu acostament a la Generalitat Republicana, el GATCPAC vol servir al nou ordre polític davant les noves circumstàncies: atur, oci de masses, equilibri social davant la crisi mundial de l'economia... Moltes de les seves idees són preses en consideració pel poder polític, però la majoria no arriben a realitzar-se mai, com ara el Pla Macià, de 1932, una visionària proposta per racionalitzar Barcelona des de les perspectives del treball, la circulació i el temps lliure. Les primeres propostes del nou urbanisme modern «funcional» presenten volums purs i noves formes, com la finestra horitzontal del poble d'estiueig a la Costa Brava. Destaquen, també, l'obertura de la ciutat al mar, la primacia de l'avió sobre el ferrocarril i la immensa operació per higienitzar Ciutat Vella, que pretenia una nova racionalització de les ciutats segons unes rigoroses anàlisis prèvies.

Repensant noves àrees urbanes Ciutat de repòs i vacances

Altres projectes també proposen la racionalització dels barris, aprofitant les noves tècniques constructives que permeten aixecar edificis de més alçada i fer propostes urbanístiques més racionals. La nova estructuració del treball en temps de la República facilita vacances i temps lliure a la classe obrera, i inspira noves propostes, com un gran complex de repòs per a les masses a les platges del sud del Llobregat: cases desmuntables, hotels, cinemes a l'aire lliure, aparcaments, horts, platges i pinedes són els eixos d'aquesta proposta que mai arribarà a realitzar-se.

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC). Portada de la revista AC, núm. 7, dedicada a la ciutat de repòs i vacances

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC). GATCPAC, ciutat de repòs i vacances, 1932

Amb seu al passeig de Gràcia

El dia 13 d'abril de 1931, un dia abans que es proclamés la II República, el GATCPAC inaugura el seu local al Passeig de Gràcia, 99. A més del seu centre operatiu, aquest espai serà un lloc per difondre els valors de l'arquitectura, la construcció i el mobiliari moderns. El primer número de la revista del grup, *AC (Actividad Contemporánea)*, es publica el maig de 1931. La seva redacció està situada a Barcelona i la dirigeix Josep Torres Clavé. La revista s'impregna de les avantguardes del moment: fotomuntatges, composicions asimètriques, esquemes i ideogrames... Se'n van publicar 25 números, l'últim el juny de 1937.

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC).
Portada de la revista AC, núm. 1, 1931

Tradicions i modernitats

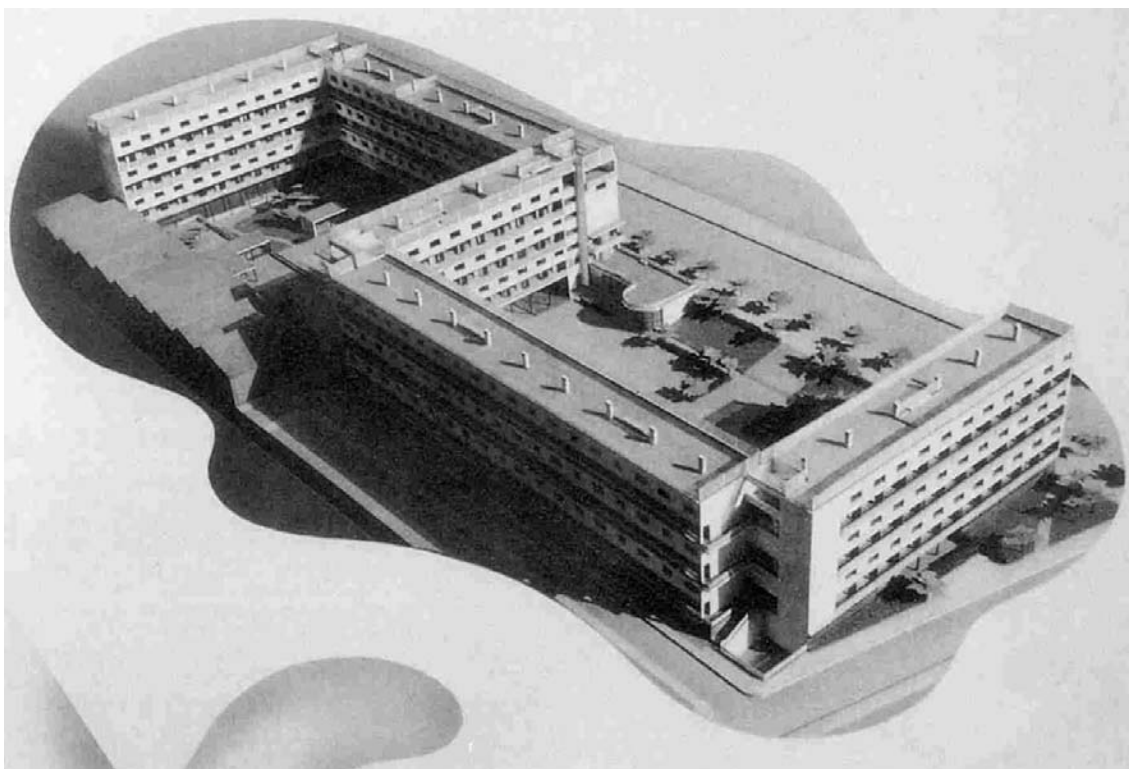
Els membres del GATCPAC aviat reivindiquen el caràcter mediterrani de les seves propostes, atesa la crisi que comença a patir el moviment modern a Alemanya i a Rússia.

Habitatge social i equipaments públics per a la ciutat funcional

Hospitals i sanatoris

Edificis públics amb noves formes

Les polítiques socials desplegades durant la II República afavoreixen l'encàrrec i, en conseqüència, la construcció de nous equipaments públics, com ara escoles, hospitals i sanatoris basats en la màxima «sol, aire i llum» de Le Corbusier, i d'habitatges socials de baix cost, com la Casa Bloc per a 207 famílies. De tota manera, les relacions amb l'Administració seran tan inestables com l'Administració mateixa: el Bienni Negre (1934-1936) altera les relacions del grup amb la Generalitat i els encàrrecs disminueixen.

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC).
La Casa Bloc de J. L. Sert, J. B. Subirana, J. Torres Clavé

3. CANVI DE RUMB

Temps de guerra i revolució (1936-1939)

El 30 de desembre de 1936, el local del GATCPAC al passeig de Gràcia és requisat. L'activitat del grup queda en suspens: alguns membres van al front, d'altres a l'exili, i molts s'integren al recent Sindicat d'Arquitectes de Catalunya (SAC). Alguns, com J. Torres Clavé o S. Illescas, obtenen càrrecs i influència, mentre que d'altres, com J. L. Sert, Fàbregas o J. B. Subirana, es posen a les ordres de les administracions vigents, que han assumit bona part del seu ideari funcionalista: bones mostres de la feina del moment són la finalització del dispensari antituberculós del Raval, la rehabilitació de diverses escoles requisades pel Consell de l'Escola Nova Unificada (CENU) o el pavelló de la República a l'Exposició de París (1937), on es va exposar el *Guernica* de Picasso.

Fotografia fons: Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC). Fotomuntatge del dispensari antituberculós, 1933, de J. L. Sert, J. Torres Clavé i J. B. Subirana

4. ARQUITECTES SILENCIATS

La fi del grup

Derrotada la República, els membres més significats del GATCPAC són depurats i castigats, i els seus projectes queden definitivament arxivats. Ja el 27 d'abril de 1939 se celebra una propagandística diada de Sant Jordi al mateix local del GATCPAC, on la bandera nacional substitueix tot rastre dels antics ocupants. No menys simbòlica és la mutilació de la Casa Bloc per part de les noves institucions.

El grup queda definitivament dissolt, i els arquitectes que romanen a Catalunya ja no tindran possibilitats de continuar amb el seu ideari. Diversos projectes urbanístics posteriors —l'esponjament de Ciutat Vella, el soterrament de les vies de tren, l'obertura dels interiors d'illa a l'Eixample...— recorden, en certa manera, algunes de les idees que va esbossar aquell grup d'arquitectes ara fa set dècades.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES A L'EXPOSICIÓ

L'exposició inclou un programa d'activitats adreçades a tots els públics:

1. RUTA PER LA BARCELONA DEL GATCPAC

Tres itineraris diferents per la ciutat, comentats per un arquitecte, que mostren exemples de l'arquitectura del GATCPAC en contraposició amb altres models de la mateixa època. Inclouen la visita a alguns edificis.

Itinerari A

Dissabte 3 de juny

Dissabte 5 d'agost

- Edifici d'habitatges Genara López (Josep Lluís Sert, 1929-1930) Muntaner, 342-348
- Edifici d'habitatges Via Augusta (Germán Rodríguez Arias, 1930-1931) Via Augusta, 61
- Bloc Diagonal (Ricard Churruga, Germán Rodríguez Arias, 1934-1937) Diagonal, 419-421

Itinerari B

Dissabte 17 de juny

Dissabte 16 de setembre

- Joieria Roca (Josep Lluís Sert, 1934) Passeig de Gràcia, 60
- Casal Sant Jordi (Francesc Folguera, 1929-1931) Pau Claris, 81
- Dispensari antituberculós (Josep Lluís Sert, Joan Baptista Subirana, Josep Torres Clavé, 1934-1937) Passatge Sant Bernat, 10

Itinerari C

Dissabte 1 de juliol

Dissabte 30 de setembre

- Reconstrucció del pavelló de la República (Josep Lluís Sert, Lluís Lacasa, 1937) Jorge Manrique, s/n
- Casa Bloc (Josep Lluís Sert, Joan Baptista Subirana, Josep Torres Clavé, 1932-1936) Passeig Torras i Bages, 91-105

2. VISITES COMENTADES A L'EXPOSICIÓ

Visites guiades destinades a tots els públics, realitzades per arquitectes, que permeten conèixer el context, l'obra i el pensament dels protagonistes de l'arquitectura moderna des d'un llenguatge comprensible i molt didàctic.

Cada diumenge a les 12 h (excepte juliol i agost). Per a grups que ho concertin amb antelació, el Museu ofereix la possibilitat de realitzar les visites comentades en l'idioma i el dia que millor convingui a les necessitats del grup.

3. TALLER «INNOVACIÓ ALS ANYS 30. ACOSTA-T'HI»

Taller de disseny de mobiliari adreçat a alumnes de batxillerat i cicles formatius, amb material didàctic de suport, organitzat pel Servei Educatiu d'Arquitectura del COAC.

4. CICLE DE CONFERÈNCIES

GATCPAC 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat.

Cicle que analitzarà la situació de Barcelona en temps de la II República i les propostes ideològiques del GATCPAC per pensar la «Barcelona futura». També es retrà homenatge a l'arquitecte Josep Torres Clavé, ànima de la revista AC, plataforma de difusió de les idees d'avantguarda, i membre actiu del GATCPAC amb motiu del centenari del seu naixement. Les sessions tindran lloc al Conjunt Monumental de la Plaça del Rei i a l'antic dispensari antituberculós, exemple representatiu de l'arquitectura proposada pel GATCPAC.

Barcelona i la revolució

Conferència a càrrec de José Luís Oyón, arquitecte
Dijous 25 de maig de 2006, a les 19.00 h
Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB)
Conjunt Monumental de la Plaça del Rei

Les propostes urbanes del GATCPAC per a una Barcelona Futura

Conferència a càrrec de Josep Maria Rovira, arquitecte
Dijous 1 de juny de 2006, a les 19.00 h
Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB)
Conjunt Monumental de la Plaça del Rei

La revista AC Actividad Contemporánea. Modernitat i compromís

Conferència a càrrec de Antonio Pizza, arquitecte
Dijous 28 de setembre de 2006, a les 19.00 h
Dispensari antituberculós (actual CAP Doctor Lluís Sayé)

Josep Torres Clavé. Un arquitecte revolucionari

Taula rodona a càrrec de Salvador Tarragó, Emili Donato i Antoni Ramón, arquitectes
Presentació a càrrec de Raimon Torres, fill de J. Torres Clavé
Dimecres 4 d'octubre de 2006, a les 19.00 h
Dispensari antituberculós (actual CAP Doctor Lluís Sayé)

Places limitades. Es recomana la reserva prèvia.

Adreces:

**Museu d'Història de la Ciutat de
Barcelona (MHCB)**
Conjunt Monumental de la Plaça del Rei
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona

**Dispensari antituberculós
CAP Doctor Lluís Sayé**
C/ Torres i Amat, 8 (entrada per
passatge Sant Bernat)
08001 Barcelona

Informació i reserves:

Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB)

Tel.: 93 319 02 22

Fax: 93 268 04 54

A/e: reserves-mhcb@mail.bcn.es

Horari d'atenció: de dilluns a divendres de 10 a 14 h i dimarts i dijous de 16 a 18 h

CATÀLEG

Paral·lelament a la mostra, el Museu d'Història de la Ciutat (MHCB) i el Col·legi d'Arquitectes Catalunya (COAC) presenten el llibre *GATCPAC. 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat*, un volum de 336 pàgines, en doble edició català-anglès i castellà-francès, que recull prop de 300 imatges (plànols, dibuixos, fotografies...).

El llibre, coordinat des del Servei de Publicacions del COAC, s'organitza en 5 capítols. Els dos primers presenten la situació històrica prèvia al GATCPAC. El bloc central està dedicat al mateix GATCPAC i inclou un llistat dels arquitectes que van ser socis i fundadors del moviment, així com una referència il·lustrada de totes les obres i els projectes que es van fer des del grup. El quart capítol descriu com es feia la difusió d'aquest moviment des de la revista *AC*, i el darrer capítol tracta l'apartat del mobiliari i del disseny d'interiors.

Coordinació, realització i disseny del catàleg:

Títol: *GATCPAC. 1928-1939. Una nova arquitectura per a una nova ciutat.*

Edita: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB)

Núm. pàgines: 336 pàgines

Idiomes: català-anglès, castellà-francès

ISBN: 84-96185-78-8 (versió català-anglès) // 84-96185-79-6 (versió castellà-francès)

Responsables de l'edició: Antonio Pizza; Josep M. Rovira

Amb textos de: Carolina B. Garcia; Celia Marín; Antonio Pizza; Josep M.

Rovira, José Ángel Sanz Esquide; Carles Serra; Paolo Sustersic; Enric Ucelay-Da Cal

Disseny gràfic: Pablo Martín, Meri Iannuzzi (Gràfica)

Reproduccions fotogràfiques: Enric Berenguer, Jaume Orpinell

Impressió: Tallers Gràfics Hostench, S.A.

Distribució: Books on the Move ACTAR

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

Organització:

Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB). Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)

Direcció:

Jordi Sardà (vocal de Cultura del COAC)
Antoni Nicolau (MHCB)

Comissaris:

Antonio Pizza
Josep M. Rovira

Comitè assessor:

Josep Llinàs
José Luís Oyón
Joaquim Romaguera
Enric Ucelay Da-Cal

Documentació:

Carolina B. García
Celia Marín
Daria de Seta

Coordinació general:

Gemma Ferré (COAC)
Lina Ubero (MHCB)

Coordinació de préstecs i gestió:

Anna Molina (MHCB)

Coordinació de la producció:

Jesús Luzón (MHCB)

Assistència tècnica:

Sonia Martínez (MHCB)

Disseny del muntatge:

Fabián Asunción
Soledad Revuelto
Anna Planas

Disseny gràfic:

Pablo Martín
Meri Iannuzzi

Textos:

Gerard Maristany

Realització:

Acutangle, S.L.
Grop, exposicions i museografia S.L.
Tubos Eibert S.A.
Estructuras Estmart S.L.

Il·luminació:

Haz luz 17, S.L.

Producció audiovisual:

Videofon, S.A.

Documentació audiovisuals:

Joaquim Romaguera

Instal·lació audiovisuals:

BAF General de Catalunya

Conservació preventiva:

Lídia Font, Anna Lázaro, Carla Puerto (MHCB) i Rosa Prat

Restauració:

Estudi B2 Conservació, Restauració

Maria Bagur, Margarita Bartolomé

Pau Maynés

SIGLA s.c.p.

Taller de Maquetes ETSAV.UPC

Taller de Maquetes Tort i Arnau

Transport d'obres:

Tti

Gestió d'assegurances:

Aon, Gil y Carvajal

Correcció lingüística i traduccions:

Manners Traduccions i Congressos, S.L.

Comunicació i difusió:

Carmen Polo, Laura Bayo (COAC)

Judit Vives, Lourdes Solana, Toni Contijoch (MHCB)

Activitats:

Sònia Blasco, Joanna Thomas i Paolo Sustersic (Servei d'Itineraris COAC)

Janice Moret, Mari Carmen Artero, Isabel Concheiro i Rafa Zuza (Servei Educatiu d'Arquitectura COAC)

Júlia Quintela, Sandra Ruano i Josep Liz (MHCB)

Atenció al públic:

Meritxell Téllez (MHCB)

Seguretat:

Senén Vallès (MHCB)

Institucions i col·leccions dipositàries de les obres exposades:

Arxiu Albert Illescas, Arxiu Coqueta, Arxiu E. Granell, Arxiu Històric del COAC, Arxiu Històric de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet, Arxiu Històric de Viladecans. Ajuntament de Viladecans, Arxiu Josep Maria Rovira, Arxiu Municipal Administratiu. Ajuntament de Barcelona, Arxiu Municipal de Martorell, Arxiu Municipal de Palau-Solità i Plegamans, Arxiu Raimon Torres, Biblioteca del COAC, Cité de l'Architecture et du Patrimoine, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès

Reproduccions fotogràfiques:

Enric Berenguer

Jaume Orpinell

Crèdits fotogràfics:

Arxiu Amatller d'Art Hispànic; Arxiu Albert Illescas; Arxiu Lúcia Feu; Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona - Arxiu Fotogràfic; Arxiu Històric del COAC; Arxiu Josep M. Rovira; Arxiu Lluís Riudor; Arxiu Ricard Ribas Cagigal; © 2006 Foto Scala, Florencia; François Kollar © Ministère de la Culture – France; © Le Corbusier, VEGAP, Barcelona, 2006; © Foto Lourdes Jansana; Sert Collection; © Foto Yann Mercader

Crèdits d'imatge:

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Cooperativa de Cinema Alternatiu, Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, Hereus de Ramon Biadiu, Societat Anònima Damm

Agraïments:

Anna Acuña, Lluïsa Aguilera, Antonio Armesto, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Arxiu Històric de Sitges, Ferran Balanza, Montserrat Beltran, Biblioteca de Catalunya, Teresa Blanc, Salvador Cabré, Lluís Carné, Andreu Carrascal, Pilar Cos, Mary Daniels, David Ferrer, Llúcia Feu, Carme Franch, Alicia García, Àngel García, Isabelle Godineau, Jordi Guerrero, Albert Illescas, Eugènia Lanza, Dolors Lamarca, Manuel Luengo, Fernando Marzà, Christophe Mauberret, Montserrat Mestres, Victòria Mora, Núria Masnou, Mercè Pumareta, Xavier Miret, Joel Oliver, M. Carme Piulachs, Nolwenn Rannou, Neus Reverté, Ricard Ribas i Cagigal, Núria Rivero, Assumpta Rodón, Francesc Roldán Sánchez, Maria Fèlix Roncero, Jaume Sanmartí, Josep M. Solías, Josep M. Soteras Domènech, Xavier Tarraubella, Raimon Torres i Torres, Anna Vila, Antoni Vila Delclos, Bartomeu Vilà, CAP Lluís Sayé [antic dispensari antituberculós]

La recerca que s'ha dut a terme per a la realització d'aquesta exposició i aquest catàleg s'ha desenvolupat en el marc d'un projecte d'investigació finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència, i ha gaudit de l'ajut concedit per la Generalitat de Catalunya a un «grup de recerca consolidat». A més, ha comptat amb la participació de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB).